

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 4 listopada 2010 r.

**Pan
Wojciech Mendelak
Wielkopolski Komendant Wojewódzki
Państwowej Straży Pożarnej**

LPO-4101-22-01/2010
P/10/085

Na podstawie *art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli*¹ („ustawa o NIK”), Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu, zwanej dalej „Komendą”, kontrolę przygotowania jednostek krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (dalej „KSRG”) do prowadzenia czynności ratowniczych na wysokości, w latach 2008-2010 (do 30 września).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 21 października 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie *art. 60 ustawy o NIK*, przekazuje Panu Komendantowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień i nieprawidłowości, ocenia przygotowanie organizacyjne, techniczne i kadrowe jednostek krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego na terenie województwa wielkopolskiego do prowadzenia działań ratowniczych na wysokości.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają przedstawione poniżej oceny i uwagi cząstkowe dotyczące poszczególnych zagadnień stanowiących przedmiot kontroli.

1. Według stanu na koniec I półrocza 2010 r. na terenie województwa wielkopolskiego działały 42 jednostki ratowniczo - gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej (dalej „PSP”) i 315 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej (dalej „OSP”) włączonych do KSRG (na koniec roku 2008 do KSRG włączonych było 309 jednostek OSP).

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

Docelowo, do 2012 r. KSRG na obszarze województwa wielkopolskiego tworzyć będą 44 jednostki ratowniczo - gaśnicze PSP i 384 jednostki OSP.

Istniejące rozmieszczenie i liczba jednostek ratowniczo - gaśniczych PSP i jednostek OSP włączonych do KSRG na terenie województwa wielkopolskiego były zgodne z ustaloną w Planie ratowniczo - gaśniczym siecią tych jednostek oraz z planowaną, docelową organizacją KSRG.

Z ustaleń kontroli NIK wynika, że zgodnie z obowiązującymi przepisami § 5 *ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego*² zwanego w dalszej treści „rozporządzeniem”, opracowanie planu ratowniczo – gaśniczego dla obszaru województwa wielkopolskiego poprzedzono analizą zagrożeń występujących na danym obszarze i analizą zabezpieczenia operacyjnego województwa wielkopolskiego. Analizy te aktualizowane były co najmniej raz w roku, co było zgodne z § 5 *ust. 2 rozporządzenia*.

Zgodnie z ustaleniami kontroli NIK, w Planie ratowniczo - gaśniczym przewidziano siły i środki do prowadzenia działań ratowniczych na wysokości dla każdej jednostki ratowniczo - gaśniczej PSP oraz w postaci jednej specjalistycznej grupy ratownictwa wysokościowego (SGRW) działającej w ramach centralnego odwodu operacyjnego.

NIK nie wnosi uwag do przyjętych zasad dokumentowania czynności ratowniczo – gaśniczych. Dokumentacja prowadzona w wojewódzkim stanowisku koordynacji ratownictwa dotycząca działań ratowniczych na wysokości, zgodna była z wymogami wynikającymi z załącznika Nr 3 do rozporządzenia.

Kontrolowana jednostka nie opracowała oddzielnych procedur prowadzenia i koordynacji działań ratowniczych o charakterze masowym w budynkach średniowysokich, wysokich, wysokościowych i innych obiektach wysokich, a także analiz zagrożeń w przypadku powstania zdarzeń o charakterze masowym w ww. obiektach. NIK przyjmuje jednocześnie wyjaśnienia Pana Komendanta, iż „oceny wystąpienia takich zagrożeń dokonuje się poprzez bieżące kontrole, analizę ekspertyz oraz w procedurze wydawania opinii”.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonych uchybień ocenia wyposażenie jednostek KSRG województwa wielkopolskiego w sprzęt i środki niezbędne do prowadzenia czynności ratowniczych na wysokości.

² Dz. U. Nr 111, poz. 1311 zm.

Zgodnie z przepisami § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 września 2000 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej³ Wielkopolski Komendant Wojewódzki PSP ustalił minimalny normatyw wyposażenia jednostek ratowniczo – gaśniczych PSP w pojazdy pożarnicze, wskazując równocześnie, iż minimalny normatyw wyposażenia w inny sprzęt i środki techniczne należy przyjmować zgodnie z wymogami ww. rozporządzenia.

Z ustaleń kontroli NIK wynika jednak, że do dnia 30 września 2010 r. w zakresie ustalonego normatywu wyposażenia jednostek ratowniczo - gaśniczych PSP występują jednostkowe braki wyposażenia w samochód z podnośnikiem hydraulicznym oraz dwóch samochodów ratownictwa wysokościowego dla SGRW (brak tych dwóch samochodów to 66% normatywu), a także 28 linkowych urządzeń ratowniczych i 35 skokochronów kategorii I i II.

Ponadto, w stosunku do normatywu określonego w ww. rozporządzeniu, występowały braki w wyposażeniu SGRW w sprzęt i środki techniczne do ratownictwa wysokościowego, tj. w zakresie wyposażenia indywidualnego ratowników wysokościowych oraz w wyposażeniu samej grupy (braki występowały w 27 na 75 pozycji).

Z wyjaśnień Pana Komendanta wynika, że „wyposażenie, którym dysponuje SGRW Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia, umożliwia prowadzenie bezpiecznych i w pełni profesjonalnych działań ratowniczych na wysokości”.

Wyposażenie jednostek OSP włączonych do KSRG w drabiny mechaniczne i podnośniki hydrauliczne było zgodne z ustalonym w tym zakresie normatywem.

Kontrola NIK wykazała, że czas użytkowania drabin mechanicznych w jednostkach PSP wynosił od 4 do 8 lat, co spełniało wymogi w zakresie norm eksploatacji pojazdów określone w zarządzeniu Nr 8 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 10 kwietnia 2008 r. w sprawie gospodarki transportowej w jednostkach organizacyjnych PSP.

Z ustaleń kontroli NIK wynika ponadto, że średni okres użytkowania podnośników hydraulicznych wynosi 5 lat. Stwierdzono jednak, że normatywny czas użytkowania dwóch drabin mechanicznych będących na wyposażeniu Komendy Powiatowej PSP w Czarnkowie i jednostki ratowniczo – gaśniczej nr 3 w Komendzie Miejskiej w Poznaniu przekroczył 20 lat, co jest niezgodne z ww. normami.

³ Dz. U. Nr 93, poz. 1035

3. Najwyższa Izba Kontroli, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, pozytywnie ocenia przygotowanie kadr jednostek KSRG w zakresie posiadanych kwalifikacji, niezbędnych do prowadzenia czynności ratowniczych na wysokości oraz doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy PSP i jednostek OSP.

Według stanu na dzień 1 czerwca 2010 r., w województwie wielkopolskim wszyscy (488) strażacy odbyli szkolenie zawodowe strażaka jednostki ochrony przeciwpożarowej lub równorzędne. Szkolenia te realizowane były na bieżąco według potrzeb wynikających z przyjęć do służby w PSP. Także wszyscy (8.723) strażacy ratownicy, ze wszystkich 315 jednostek OSP włączonych do KSRG zostali przeszkoleni na kursach podstawowych. Szkolenia strażaków ratowników OSP realizowane były według harmonogramu ustalanego indywidualnie i dostosowanego do potrzeb w poszczególnych powiatach. W pierwszej kolejności realizowane były wymagane szkolenia uzupełniające dla strażaków ratowników posiadających kwalifikacje wydane na podstawie systemu szkolenia z 1994 r.

Z ustaleń kontroli NIK wynika, że odpowiednie było przygotowanie strażaków do obsługi podnośników i drabin mechanicznych, bowiem uprawnienia do ich obsługi posiadało 881 strażaków PSP, we wszystkich 31 komendach powiatowych/miejskich województwa wielkopolskiego.

W toku kontroli NIK stwierdzono jednak nieprawidłowości w zakresie spełnienia wymagań kwalifikacyjnych strażaków pełniących służbę w komendach powiatowych (miejskich) PSP, określonych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 marca 2009 r. w sprawie stanowisk służbowych w jednostkach organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej.⁴

Z ustalonych w trakcie kontroli danych wynika, że spośród ogólnej liczby strażaków (2.391) zatrudnionych w Komendzie Wojewódzkiej PSP oraz komendach powiatowych i miejskich w województwie wielkopolskim, 44,1% strażaków nie posiada kwalifikacji, odpowiednich dla zajmowanych przez siebie stanowisk etatowych, wymaganych przepisami ww. rozporządzenia (brak wymaganych kwalifikacji zawodowych w 273 przypadkach, brak kwalifikacji zawodowych i stażu służby w 495 przypadkach, brak wymaganego stażu służby w 161 przypadkach, inne 125).

W ocenie NIK, zatrudnianie na stanowiskach etatowych strażaków, nie posiadających wymaganych kwalifikacji potencjalnie może mieć negatywny wpływ na skuteczność

⁴ Dz. U. Nr 54, poz. 448

realizacji zadań Państwowej Straży Pożarnej, w tym w zakresie stanowiącym przedmiot niniejszej kontroli.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli, wnosi o:

1. *podjęcie działań w celu doprowadzenia do zgodności stanu wyposażenia jednostek PSP z obowiązującymi normatywami,*
2. *prorowadzenie działań mających na celu zapewnienie zgodności struktury zatrudnienia z wymaganiami kwalifikacyjnymi przewidzianymi dla poszczególnych stanowisk etatowych.*

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu – działając na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK* – oczekuje przedstawienia przez Pana Komendanta w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu ich realizacji albo o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Na mocy postanowień *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, przysługuje Panu Komendantowi prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi Delegatury NIK w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z postanowieniami *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.